

ERDŐVIDÉKI HIRLAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI, TANÜGYI, KÖZGAZDASÁGI ÉS IPARI HETILAP.
Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor., félévre 4 kor., negyedre 2 kor.
Egyes szám ára 16 fillér.
Hirdetések díjszabás szerint. Nyilttér sora 50 fillér.

Főszerkesztő: Dr. Ferenczy Géza.
Felelős szerkesztő: Hoffmann Géza.
Főmunkatárs: Dr. Debreczy Béla.

Szerkesztőség és kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető mindenféle közlemények, ugyszintén előfizetési és hirdetési díjak is Hoffmann Géza, Kőpecz címre intézendők.

A sajtó szerepe.

Akinek nem a hivatása a politika, az voltaképpen ne politizáljon. Egészes viszonyok mellett a politikát azok intézik, forgatják, akiket a népbizalom erre jelölt ki s kiknek ez a kötelességek is. Az uzus az lenne, hogy a nagy közönség ne ártsa bele magát, legfeljebb az urnánál szankcionálja vagy elítélje azt.

Aki azonban minálunk gondosabban figyeli a politika kavarodásait, az bizonyosan felismeri azt az abnormális állapotot, hogy talán maguk a delegáltak foglalkoznak vele a legkevesebbet, de az illetéktelenek — annál többet.

Buvóhelyeken adják ki a jelszavakat és „... valamire lehet, nagy zugva kitörvén a szelek, a földön zivatart teregetnek.” A nemzet hajója belékerül a forgó áramlatokba s a négy száz esztendő kérdések sziklazátonyai körül hanyódnak-vetődünk, nagy erőfeszítéseket téve, hogy kikerüljünk belőlük — de hiába! Az egyiket mihelyt elkerültük, már a másik forgataga újra vissza sodor.

Helyzetünk tehát unos-untalan a politika Scilla és Charibdisei között váltakozik. S ezért a magyar ember politizál ott is és akkor is, amikor mint mondani szokás: jó dologidő volna.

Végzetes szerencsétlenségünk az, hogy magának a politikának is alapjai egészségtelenek, sőt páratlanok. Minálunk a politikai pártok nem a gazdasági árnyalatok, szociális törekvések, a haladó kor életigényei szerint helyezkednek el, hanem oly jelszavakban, melyek minden politikai párt alapigazságát kellene hogy képezzék. Ami a legtermészetesebb dolog, amiben nem lehetne véleménykülönbség, csak egy akarat; amiben gyökereznie kellene minden törekvésnek: mi ott, abban oszlunk pártokra.

Szörnyű pedig elképzelni azt, hogy egy országban lehetséges az olyan politikai gondolkodás, pártalakulás, mely az ország alárendeltségét, függési viszonyát nemcsak elfogadni kész, ha-

nem ezért küzdelemre is politikailag szövetkeznek. Erre a világon nincs példa! Ez ellen az élő szervezet minden sajátossága tiltakozik, ez a lét törvényeivel van ellentétben! Minálunk pedig ezen alapul az egész parlamenti világunk; mi magát a nemzeti szabadságot, függetlenséget aprózzuk, morzsoljuk, gyurjuk és civódunk afőltt, hogy mennyi elegendő a magyarnak.

Az egészséges élet tünete, ha a parlamenti pártok különböző meggyőződések, szimpátiák, elvek alapján bocsátkoznak küzdelembe. Az alap azonban a nemzetek tartalmi világában kell hogy maradjon. Ha tehát a mi parlamenti pártjaink a nemzet talajáról gyűjtött virágot különbözőképpen kötik is csokorba és az izlés, a forma dolgában egymással versenyre kelnek, — ilyen esetben abban semmi aggályos sem lenne, ha a többség vagy ehhez, vagy ahhoz a párthoz csoportosulna. Ha a program az elvek gyakorlásában, a meggyőződések színárnyalatában különbözik is, csak legyen a talaj, melyből ez a program életre kel — nemzeti és állami méltóságunknak, ősi tradícióinknak, történelmi multunknak megfelelő. Legyen annak a talaja: az önálló, független Magyarország.

Ha ilyen alapon versenyez az agrár, a merkantil, a radikális, a demokráta, a szociálista, a liberális irányzat és ha a népszavazás hol az egyiknek, hol a másiknak nyújt alkalmat elvei begyökeresítésére: bizonyosan sokkal kisebb rázkódtatásokkal néznők a kormánykríziseket, mint a mostani alapon, a mostani pártprogramok szerint. Vallja mindenik párt az önálló magyar nemzeti hadsereget, az önálló vámterületet, a nemzeti bankot, a külön magyar diplomáciát, a magyar udvartartást alapigazságául: akkor bizonyosan senki sem aggódnék a Lukács László homo regiusként való feltűnésekor, hátborzongást Hédeváry mikulási szerepeltetése nem kelt, Kristóffy mefisztói lépteit nem figyelik meg és averziót sem kelt egy-egy hirhedt ószabadelvű feltámadása. Még Weltner,

Garami, Bokányi, Vázsonyi miniszterelnöksége is posszibilis lenne, ha mindenik a nemzeti alapról hirdetné a maga programjának alapigéit.

De abban van a baj, hogy mindenik párt elsősorban a nemzeti tartalmat rostálja meg. És ezért országos csapás lenne pl. az is, ha véletlenül a többség a függetlenségi követelményeket hirdető függetlenségi- és 48-as párt köréből újra általmenne a még csak a 67-es törvények magyar értelmezését sem követelő ószabadelvűpárti többségbe. Önmagát dezavválná, önmagát korrigálná ki az ország, ha kimondaná, hogy: „nem akarok független, nem akarok magyar nemzeti állam lenni“, és kimondaná ezt nem kényszer hatására, katasztrófákkal sorozatos alakulások beálltánál, de kimondaná önként, megfontoltan és programszerűen.

A fokozatos fejlődés igazsága mond ennek ellent; vissza nem mehetünk, kevesebbek, szegényebbek, alárendeltek nem lehetünk, — s még egyén életében is szálnalmas, megdöbbentő a dekadencia, nem pedig egy nemzet életében!

Nincs létjogosultsága tehát a függetlenségi és 48-as többség után olyan pártalakulásnak, mely a függetlenségi programnál kevesebbet ölel fel s a melyben nem a fokozatos fejlődés, de a visszafejlődés lényege foglaltatik. — Ha már odáig mentünk, hogy a király előtt Magyarország közvéleményének és akaratának feltételül a függetlenségi és 48-as programban foglaltató elveket terjesztettük elő: ugy ettől súlyos jogi hátrányok nélkül eltérnünk nem lehet, nem szabad!

Ha eredményt érünk el, ha nem: a követelmény egyéb nem lehet, mint amit egyszer férfiasan, határozottan a nemzet kinyilvánított.

A koalíció fentartásának helye tehát csakugyan nincs többé, és ha a hatvanhetesnek nevezett pártok annyira hangoztatják az együttműködés szükségét, a fegyverbarátság fentartásának nemzeti követelményét: miért nem lépnek a függetlenségi és 48-as párt táborába és miért nem ejtik el a köe-

ményekben azt a kevesebbet, amikor ezt is nem mint végcélt, de mint a fokozatos fejlődés lépcsőfokát állították fel? Hiszen túlestünk ezen már! A sors erősebb rohama keresztül ragadt ezeken a grádusokon és ma ott állunk a legfelsőbb fokon, melyről vagy egészen visszakerülünk a mélységbe, vagy bejutunk, ahová kívánczunk. Még az az erősségük is elesett, hogy a fokozatos fejlődés theóriája a kormányképes, mert hallottuk, hogy a magyar függetlenséggel le kell végleg számolni. Tehát vagy mindent megadnak, vagy semmit.

S hogy ez nem történik meg, ennek az oka ugyanazon külső hatásokban keresendő, ugyanazon démoni világ sötét munkájában, amelynek gonoszai az örökös zivatart teregetik nemzetünk egére. Vergilius Aeneisében, Homeros Odysseájában ráismerünk a magyar nemzet viszontagságos útjára. A csábitás szirén-hangja, a varázsló Circe, a vad zivatartok réme — ott tartanak, azon az uton, amelyen igyekezzünk a nemzeti munka csendes és boldog otthonába.

És keressük ezeket a hatásokat a modern sajtó üzleti szellemtől inficiált világában. Ott szövik, ott fonják sorsunk fonalát; ott készülnek a pokoli tervek, ott születnek a megtévesztő jelszavak, onnét indul ki a cselvetés, a biztatás, az ingerkedés, a gyalázkodás, a becsülettíprás, és mondhatjuk, hogy alig egy-két napilapunk kivételével a nemzeti vereség előkészítésén dolgozik mindenik.

Nem a képviselőházban készítik tehát a nagy politikát, hanem a redakciók buvóhelyein; nem a választó közönség, nem az ország népe beszél,

hanem az üzleti sajtó mellé felfogadott internacionális gárda. Ez bitorolja a közvélemény képviselőjét, ez bírál, ez kifogásol, terrorizál, összeveszésre ingerel, parancsol, szuggerál, vagy oktanal hízkelkedéssel ámit; ez a szétválasztó erő, mely miatt egységes a magyar nem tud lenni.

Ebben a zűrzavarban téved el azután a politikus ítélőképessége és ebben vész el a nemzet közvéleményének igazi óhaja, hangja. Akik a magyar nemzet közérzetét a legfelsőbb régiókban figyelik meg, azok a hírlapok zsvijából azt veszik ki: mintha a magyar nemzetnek leghőbb óhaja lenne, hogy a császári trón zsámolyánál öntse ki szíve keserőségeit és várná a pillanatot, melyben erőszakoskodó zsarnokaitól — a jelenlegi nemzeti vezérektől — megszabadulhasson. Akik pedig alant állanak, azok meg szívszorogva nézik, mint árulják el a legjobbjait, a kiválasztottjait a nemzet ügyét s mint oszonnak be hízkelkedve, csak egyéni jólétüket féltve és munkálva azok, kiket bizalmával kitüntettek.

Csunya valóság ez, de így van. A magyar sajtó nem a Kossuth Lajos sajtója többé, hanem az eltipró hatalom fufangos, alakoskodó eszköze. A bilincsek csörgését ezüstjének csengésével fojtja el s így támad reánk megtévesztőleg, mint jó barát, mint a magyar közvélemény előharcosa, büszke bajnoka. De ha jobban figyelünk, úgy az a kéz, mely az ezüstöt előrenyújtja és azt csörgeti, — takarja a másikat, melyben a reakció bilincseit tartogatja.

Nemzeti küzdelmeinkben legyen különös gondunk a magyar sajtóra!

H.

Heti krónika.

Nagyot fordult a világ kereke. Immár régen eltemettük a szabadelvűpártot, a maga politikai irányzatával és a szabadelvű politika megcsontosodott képviselőivel egyetemben. A parlamenten kívül tevékenységet kifejtő szabadelvűeket az elmúlt idők politikai corpus nélküli suhanó árnyainak tekintettük, a kik a politikai halál örökös, egyhangu nyugalmából a mult idők „memento“-ja gyanánt jelennek meg néha-néha szemünk előtt csupán. És ime! . . . A nemzeti kormány lemondott. S a lemondás és az ezzel járó politikai válság és zavar nyomán a suhanó árnyak megsokasodtak.

Kísérletezés történik: vajjon nem-e lehetne a bibliai csoda módjára ismét testet öltve, új életre kelteni a néhai szabadelvűpárt uralmát.

*

»Resurrexit — Hallelujah!« . . . Örömnapja van a szabadelvűpárt szétforgácsolódó elemeinek. Lukács László — homo regius! S ha ő a királyi megbízatás folytán a válság elintézésének egyik faktorává vált, ha megtörte a politikai dermedtség megbénító erejét: még csak egy lépés — s otthon vagyunk újra.

A „Nemzeti Társaskör“-re magyarosított „Lloyd-klub” hangosabb, mint valaha. Epekedő szemekkel néznek a dunaparti fészkekből a jövő elé, sovárgó szívvel várják, mikor fogja a királyi kegy sugárzó melege megtörni ama hideg fagyasztó közönyt, amelylyel a nemzet a klub politikai nagyságának utolsó időbeni szereplését tekintette. — A komor falakon néha-néha már az erőtlen tavaszi napsugárhoz hasonló, de szebb jövőt ígérő játszói fény tűnik fel. A lapok referálnak immár a „Nemzeti Társaskör“-ben törtétekről. A politikában súlylával bírónak tekintik a Társaskör véleményét.

Mi egyéb ez, mint a jobb jövő, a feltámadás jele, a termékeny nyarat ígérő tavaszi napsugár?

És hallszik a vélemény. Borongós hangulatu, dodonai rejtelmességű, sokat sejtető, de semmit nem mondó nyilatkozatok hangzanak el. A szfinx-szerű arckok vonásaiból

Gyenge András vadász.

(Született 1830., — meghalt 1908.)

Irta: Dévay Antal.

(XII-ik folytatás.)

A minő távol vagy közel volt a méhcsalád, olyan idő múlva visszajött a méhecske, de már másodmagával, s megrakodva újból távoztak.

Az Öreg az irányt megjegyezte, merre mentek el, fölszedve szerszámát, ő is abban az irányban előre ment 50—100 lépéssel s ott letette szerszámait és figyelt tovább. Jött is a méhecske, de már 15—20 társával, a melyek szintén jóllakva, újból távoztak. Az Öreg is tovább abban az irányban, — de a méhek is már százanként jelentkeztek.

Ez a manőver addig tartott, míg a méhek visszafelé, abban az irányban távoztak, ahol először volt a füstölő felállítva, ami annak volt a jele, hogy a méhek lakásán már túl ment az Öreg. Tehát valahol a közelben kell lenni az odvas fának. A méhek is már ekkor oly sűrűen jöttek és mentek, hogy biztosan lehetett őket kíséreni röptülő utjukban, mert a mézes csuportól a lakásig állandó és

tömeges volt a méhek vándorlása. Ekkor már könnyű volt a fészket megtalálni.

A méz kivevése is mesterséggel járt. Ki kellett vágni a fa oldalát ott, hol annak odva végződött s kénnel füstölte, ölte meg a méheket és úgy szedte ki a mézet, ami akárhányszor egy fából 15—20 litert is kített.

Megtörtént az is, hogy nagyon fenn volt a szállás, oda jutni nem lehetett, hanem a fát tövéből le kellett vágni. Amikor a fa leesett, akkor a méhészeknek is szaladni kellett ám, mert ha ott találták a méhek, volt hadd-el-hadd! Ilyen esetben a további munkát éjjel végezték, mikor a méhek lecsendesülve, visszahuzódtak éjjeli nyugovóra.

Késő ősszel az Öreget a mézeskalácsosok és a „musztika“- (összeroncsolt lép) szedők úgy keresték fel, mint a legnagyobb méhes tulajdonost. Egy évi méz gyűjtése — mit leginkább Kukával eszközölt — akárhányszor a 100 litert meghaladta.

Ezen szüretnek is az erdőirtással vége lett. Letaroltattak a vén, korhadt fák s nem volt hová tanyát verni a méheknek. De az okszerű méhészetrel, a kaptár-rendszerrel lehetetlenné vált az is, hogy a méhek rajonként megszőkjének s az erdők mélyén ke-

ressenek jobb hazát. Így aztán az Öreg is életének utolsó tíz évében már méhészetrel igen ritkán s csak akkor foglalkozott, ha véletlenül vadászat közben reabukkant a méhek fészke.

Kuka már gyakran látta, hogy kénnel miképpen lehet a méheket megölni; gondolta tehát: hátha ez más irányban is beválnék? — jó lenne megkísérteni.

A gondolatot tett követte. Faluhelyen, különösen ahol nincsen rendes tyukól, a tyukok az udvaron vagy a kertben lévő fákön alszanak. Kuka barátunk a füstölőt éjszaka egy hosszú karóra kötötte s azzal a terepviszonyokat már előre kikémlt helyre ment, hol a kéznél tartott ként a füstölőre hintette s felnyújtotta a tyukok orra alá, — azok pedig egyenként hullottak le s tüntek el egyelőre a magával hozott zsákba. Így minden napnak megvolt a maga tyukhus-levese és sültje. De a fufangos Kuka úgy intézte dolgait, hogy a vasárnapi vadászatra liba- vagy ruca-comb ne hiányozzék a tarisznyából.

Ebben az időben közmondássá vált, hogy Miklósvárt kakasszót se éjjel, se nappal nem lehet hallani, mert ott csak mind tyukok kelnek ki a tojásból, kakas egy se.

csak azt olvashatni ki, hogy nincs még veszte a Lloyd országa, küszöbön a feltámadás, mert velük a király kegye és bizalma, mely könnyen pótolhatja azt a bizalmat, melyet a Lloyd-párt a nemzet előtt végleg elvesztett. — A nemzet bizalma! Az nem politikai faktor. Szükséges valaminek ugyan, mert hát a politikához emberek is kellenek. De hát ott a régi fegyver, a biztos módszer. Igérni és adni is. Igérni hatalmat, befolyást, de ezt úgy adni, hogy a hatalom csupán a szabad-
elvűpárt akaratának érvényesítésére legyen használható.

Az erre alkalmas matéria, emberanyag készen van. Ott a függetlenségi párt s vele együtt a nemzet. E párt sem lehet kivétel az évtizedek alatt kitapasztalt emberi törvények alól. Minthogy pedig a tapasztalat azt mutatja, hogy egyéni vélemény és pártelvek fölött a hatalom birtoka iránti vágy mindig győzedelmeskedik: a politikai corpus megfestesülésére, a nemzet bizalmának (?) megszerzésére elegendő, ha a függetlenségi párt előtt feltáratik a hatalom országa, annak minden élveivel és gyümölcseivel.

*

Jött Lukács, a homo regius. Egyenként akarta meggyőzni a párt vezéreit a szebb jövőről. Igérte a hatalmat. S mindezt csak egyet kért — a függetlenségi eszmék feladását. Az eredményben biztosnak hitte magát, hisz különben a megbízatás teljesítését meg nem ígérhette volna. Már pedig azt megígérte, mert ígéret nélkül elképzelhetetlen a királyi megbízatás.

A ravasz módon kieszelt Lukács-féle terv azonban megbukott. Megváltoztak az idők, nagyot fordult a világ kereke. A függetlenségi párt kitarított elvei mellett s ezzel — talán mindörökké — csütörtököt mondott a Lloyd fegyvere. Mert ime, a nemzet képviselője, a függetlenségi párt, elutasította magától — elveit, a nemzetét, a hazáért a hatalom birtokát, amely az egyes tárcák fentartása révén csupán a szabadelvűpárt akaratának érvényesítésére lett volna használható amely a pártot elvei útján egyetlen lépéssel sem vitte volna előre.

A függetlenségi párt egyhangú határozata örömet kelt bennünk. Örvendünk azért,

mert e határozat a párt elvi egységének elvitázhatatlan dokumentuma; örvendünk azért, mert e határozat továbbra is együtt tartja e hatalmas pártot a függetlenségi eszme szolgálatában. De viszont fájjaljuk, hogy a függetlenségi párt kebelében ellentétek támadtak — bárha ezen ellentétek csak taktikai kérdésekre vonatkoznak is, avagy személyi természetűek is; fájjaljuk azért, mert a függetlenségi párt egyhangú állástoglalásának erejét és hatását e körülmény — a hozzá fűzött kommentárok következtében — nagyon is meggyöngíti.

Megfigyeltük, hogy a párt saját tagjainak felfogása és célja felől is több irányban tájékozatlan s ezen tájékozatlanság okozza a diszharmónikus zavarokat. A taktikai kérdésekben nincs meg a kellő előrelátás. E két körülmény a bomlasztásra irányuló törekvéseknek felette kedvez. A párt vezetőségének tehát gondoskodnia kell arról, hogy a valóságban felforgó avagy csak vélt ellentétek eloszlatassanak, mert minden disszonáns hang az erő rovására kerül a nyilvánosság elé.

D.

Hogy lehet meggazdagodni.

— Egy új intézmény ismertetése. —

Ha valaki a takarékoság útjára lép, ez az út bizonyosan elvezeti a gazdagság birodalmába. Ha az út eleinte fáradsalmas és többé-kevésbé nélkülözésekkel jár, azért az ne riasszon vissza senkit sem attól, hogy leküzdve az akadályokat, mindig csak előre nézzen — mindaddig, amíg el nem érte a gazdagság országát.

És vajjon mikor jutunk el oda? Tévedés azt hinni, hogy csak akkor, amikor már pénzt és egyéb javakat halomra raktunk. A gazdagság már sokkal előbb kezdődik: ott és akkor, amikor parancsolni tudunk akaratunknak és öntudatosan megszabjuk igényeink határát; szóval akkor, amikor győzött fölöttünk és uralkodik rajtunk a takarékoság hajlama.

Ekkor már gazdag az ember, mert igényeit a minimumra szorítja, keresetének és

jövedelmének forrásait mind a gazdaságos előrelátás keretébe vonja be, ami őt mind nagyobb és több takarékoságra ösztönzi, de egyszersmind nagyobb munkásságra is serkenti. Innen kezdve sorsának hajója megfordult és önkéntelenül is a jobb viszonyok partja felé evez.

Nem kell gazdagnak születni, hogy gazdaggá legyünk. Óvakodjunk a fölösleges kiadásoktól és látni fogjuk, hogy a gazdagság nem az az elérhetetlen magaslat, melyre talán csak születni lehet. A 48-iki törvények lerombolták az utolsó válaszfalakat, melyek hazánkban ember és ember között fennállottak. Ma már mindenkinek módjában áll erejéhez és tehetségéhez annyit szereznie, hogy meggazdagodhassék. Állami intézményeink egész vonalán a demokratikus felfogás érvényesül. A pór fia éppen úgy vállalhat hivatal, vagy üzhet kereskedelmet, vagy folytathat ipart, mezőgazdaságot, mint akárki más ember és éppen úgy meg is gazdagodhatik, — ez tagadhatatlan.

Rendkívül sok a mi teávalónk. Gazdasági hátramaradottságunkból csak úgy lábolhatunk ki, ha a nemzet minden tagja fokozott munkálkodást fejt ki, nehogy a világversenyesben az utolsók közé kerüljünk. A mi országunk sokáig a nyugat és kelet ütközőpontja volt. Népünk ereje a sok százados önvédelmi harcban kimerült. Most nyugodtabb időket élünk. És ha látjuk azt a verseny, melylyel a nemzetek egymás között tülekednek, — akkor a hazának minden fia tartsa szem előtt azt, hogy saját személyével nemcsak az egyént képviseli, hanem a köznek is tagja, aki munkálkodásával és takarékoságával nemcsak a saját, hanem a nemzet sorsát is előbbre viszi.

Ugy az egyén boldogulása, mint a nemzeté csak attól függ, hogyan tudja javait összegyűjteni. A javak összegyűjtésének sok módja van. Államférfiaink gazdasági és szociális érzékét jellemzi és dicséri az a sok intézmény, melynek hivatása, hogy ebben az országban a legszegényebb embert is takarékoságra serkentsse.

Ezek között az intézmények között a legelső helyet a *postatakarékpénztár* foglalja

A gazdasszonyok a sok majorság elveszése miatt a rókát vagy görényt gyanúsították, az Öregot pedig szidták, hogy miért nem lövi meg a majorságpusztító állatot. — Sokszor évelődöttünk az Öreggel, hogy ő tanította Kukát a mesterségre s valószínűleg a tyukhust is együtt osztják meg.

Véletlenül tudtam meg a Kuka tyukász tudományát és pedig egy vadászat alkalmával. Éppen gróf Nemes János urhoz mentünk az Öreggel egy kora hajnalban vadászni s vittük Kukát is kutyaereszteti az Öregot: „Ne, megyebíró gazduram, (mert rendesen így szólította), mit érne meg most a füstölő! s egyidejűleg mutatott egy fára, melyen egy csomó tyuk ült. — Tudakozódásomra beszélt el az Öreg, hogy szokott Kuka a tyukok körül operálni.

Amint előbb is mondtam, nemcsak a vidéken, de a távolabbi helyeken rendezett nagyobb szabású vadászatokra is rendszeresen meghívtak mindkettőnket. Örömmel is vettünk részt mindannyiszor.

Egy alkalommal meg voltunk hívva a hétfalusi erdőben több napon át tartó va-

dászatra. El is mentünk. Volt ott úr és paraszt, „népség és katonaság“ annyi, mint fűszál a réten. Fent az oláhországi határszélen a Csukás alatt lévő s két nagy szobából álló utkaparó-házban tanyát vertünk, azonban a társaságnak még fele se fért be a szobákba. Az edzettebb és az éjszaka kellemetlenségétől kevésbé féltő rész a ház előtti téren rakott tűz mellé vert tanyát. Ott háltunk mi is, mert csak estére érkeztünk fel.

A következő nap igen szép eredményel vadásztunk is, de az Öregnek nem volt kedve, zavarta a túlságosan sok puskás és félt, hogy az állásban is könnyen meglöhetik. Nekem egész nap erről morfondírozott, estefelé pedig ezt mondja:

— Meglátod barátom, hogy elzavarom én a vadászok egy részét; nem leszünk mi holnap ennyien!

Vadászat végével vacsoráztunk, vacsora után pedig folyt a bor, a falusi puskások részére künn a pálinka.

A társaság egyik része kártyázott s jó magam is ezekhez csatlakoztam, a másik része cigányzene mellett mulatott és énekelt.

Ugy éjjel körül künn a népség között valamelyes differencia merült fel, mert iszo-

nyu kiabálás, káromkodás, sőt holmi pofonok csattanása zavarta meg multságunkat. Szaladunk ki, megtudni, hogy mi történt, — hát az atyafiak megrészegedtek, összeveszekedtek s pofozkodnak. Nagynehezen sikerült a felzavart kedélyeket lecsillapítani s az érdekelteket a tűz mellé lefektetni.

Az Öreg is ott künn feküdt le; mi azt hittük, hogy azért, mert benn nincs hely, azonban ha lett volna is, ott aludni nem lehetett, mert a multság tovább folyt. — De alig feledtük el az epizódot, úgy egy-két óra múlva ismét rémitő kavargás támadt az addig néma táborban. Ülegek puffogása, pofonok csattogása hallatszott be a nyitva álló ajtón és ablakon s közben egy-egy kiáltás: „Menjünk haza!“ — „Én megyek! Ilyen rabló-bandával nem vadászok!“ stb.

Az Öreg bejött s kérte a házigazdát: ne szóljon belé a dolgok folyásába, hogy legalább egy része menjen haza, mert ugyanis annyira részegek, hogy holnap őket használni nem lehet. Magukra hagytuk tehát őket, s tényleg hol egyenként, hol párosával, vagy tömegesen elhagyták a csatateret és ment ki-ki amerre lehetett, mert őszi sötét éjszaka lévén, látásról szó se volt.

el, amely a szegény embernek is módot nyújt arra, hogy megtakarított filléreit magának az államnak szavatossága mellett biztos helyen őriztesse és kamatoztassa. Kormányunk a postatakarékpénztár keretében ez év elején egy kiváló szociális érzékről tanuskodó intézményt léptetett életbe. Hogy a legszegényebb sorsban élő ember is részesévé váljék a nemzet gazdasági életének, alkalmat adott arra, hogy bárki állampapírt vásárolhasson, még pedig erejéhez mérten kisebb összegben is. A 4%-os magyar koronajáradék eddig legolcsóbban 100 Koronáért volt csak kapható. Szegény embernek sok pénz ez. De vajjon szabad-e honfitársaink millióit a nemzet gazdasági versenyéből kizárni?

Államférfiaink bölcsessége megtalálta a módot arra, hogy a legszegényebb ember is vehessen állampapírt a postatakarékpénztár útján, még pedig 25 Koronás részjáradékban. Ha a betétkönyvecske meghaladta ezt az összeget, a fél kivánatára a postatakarékpénztár díjmentesen megszerzi. Ez az intézkedés nemcsak a szegény ember sorsán segít, nemcsak az ő takarékosági hajlamát van hivatva fejleszteni, hanem bölcs előrelátással azt fogja eredményezni, hogy állampapírjaink nagyrésze a belföldön — itthon a hazában — helyeződik el.

Bárha minél többen csatlakoznának a nép milliói közül a nemzet gazdasági felvirágztatásának nagy táborárához!

Weitner Béla.

Pályázat.

A tordai „Szabó József“-féle kisebb magyar gazdasági iskolába való felvételre

ezenel pályázat hirdetik.

Az iskola célja az erdélyi részeken az ottani viszonyoknak megfelelő helyes gazdálkodás ismereteit terjeszteni, kiscgazdákat saját birtokukon való önálló gazdálkodásra megtanítani, továbbá az ottani nagyobb gazdaságok számára megbízható s kellő gyakorlattal bíró előmunkásokat, béresgazdákat, tehenes számadókat stb. kiképezni.

A tanfolyam tartama két év.

Ez iskolába az 1909/10-iki tanévre 12 ingyenes növendék fog fölvetetni. Az ingy-

nes növendékek az iskolában teljes ellátást élveznek és kifejtett szorgalmukhoz képest havi 6—10 Korona ruházati segélyben is részesülnek.

A felvételi feltételek és egyúttal a felvételi kérvényhez csatolandó okmányok a következők:

a) születési bizonyítvány, mely igazolja, hogy a felveendő 17-ik életévét betöltötte. Katonai szolgálat teljesítését tanúsító igazolvány a felvételnél előnyben részesít;

b) orvosi bizonyítvány, mely az ép, erős, gazdasági munkára alkalmas testalkatot igazolja és a himlő elleni sikeres újraoltást bizonyítja;

c) elemi iskolai bizonyítvány annak igazolására, hogy a belépni óhajtó jól tud írni, olvasni s a négy alapművellettel számolni. Gazdasági ismételőiskolát végzett egyének a felvételnél előnyben részesülnek;

d) írásbeli nyilatkozat a belépni óhajtó szüleitől, esetleg annak gyámjától, amelyben azok arra kötelezik magukat, hogy a tanfolyam tartama alatt a növendéket az iskola kötelékéből nem veszik ki;

e) hatósági erkölcsi bizonyítvány;

f) állami ingyenes helyre folyamodóknál hiteles irat, mely feltünteti a belépő apjának vagyoni állapotát és foglalkozását, a belépő növendék testvéreinek számát és életkorát, valamint azt a körülményt, hogy a folyamodó kisbirtokos fia és megezőzőleg az apja vagy másnak a gazdaságában foglalkozott.

Az ezen okmányokkal felszerelt és a m. kir. földmivelésügyi miniszter úr ő nagyméltóságához címzett kérvény — lehetőleg személyes jelentkezés útján — a Szabó József-féle kisebb magyar gazdasági iskola igazgatóságánál (állami birtok kezelőségénél) Tordán legkésőbb folyó évi augusztus hó 15-éig lesz beadandó.

Az iskola szervezeti, rend- és fegyelmi szabályzata ugyanott megtekinthető, vagy pedig érdeklődőknek a m. kir. földmivelésügyi miniszterium erdélyrészi (székelyföldi) kirendeltségéhez Marosvásárhelyre intézendő levélbeli megkeresésre díjtanul megküldetik.

Marosvásárhely, 1909. június 20.

Erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltség.

Pusztulunk, veszünk.

A költőben jó tehetség lakik. Előre érzi azt, ami idők mulásával bekövetkezik. Még nyoma sem volt annak a hatalmas szociális küzdelemnek, mely hatásában oly borzasztó igazságokat váltott ki, — s már a költő látnoki szeme előre szemlélte azt a vészes pusztulást, mely a magyar nemzet testét előbb-utóbb elsorvasztja, hogy végeredményben végleg eltűnjön a világ színpadáról, mint ahogy eltűntek a góthok, kelták, longobárdok, avagy akár a hatalmas Európát hatalma alá nyűgöző hunok.

„Pusztulunk, veszünk . . .“ énekelte a dalnok hivatott jóstehetsége, s ime a statisztika, az élő nemzetek eme szigorú és megvesztegethetetlen vizsgálóbírája, igazat ad a költőnek, mert megmutatja, hogy a magyar faj nem szaporodik, hogy a magyar pusztul és vesz s a szaporodási hányad alatta áll még a jó középszerűnek is.

A Duna—Tisza közén, meg a Maros-szögén, hol a tiszta, hamisítatlan magyar faj örvendetes szaporodását szemlélhettük a múltban: a jelenben elvesztette termőképességét. Nem szülnek a magyar anyák, vagy ha igen, úgy nagyon gyéren, szinte úgy látszik, matematikai pontossággal. Csak egy utód akad a családban, hogy a vagyon sokfelé ne menjen, hogy a földet több részre ne kelljen osztani.

S ez nem csupán a nehéz megélhetés egyedüli következménye. Ha van is szerepe benne a létért való küzdelem nehézségének, de jórészt a kis szaporodásnak a „kultura“ az oka.

A kultura! Bárminő hihetetlennek is látszik, de elsődrendű szerepet játszik ebben a kérdésben. A nép, mely ujságot nem olvas, mely írni-olvasni nem is tud, mely a más eszével nem gondolkodik, — az a nép szaporodik, erősödik, növekszik, mint ugarföldön a gyom, a dudva.

De a műveltség reámutat arra a nagy küzdelemre, melyet minden egyes halandónak, ki nem született nagy vagyonba, végig kell küzdeni; a művelődés reavezeti őket azokra a módokra, melyek segélyével a sza-

Korán hajnalban jön a tanyánkra egy pakulár s jelenti, hogy az éjszaka egy úr rálőtt a juhnyájra s hét juhot meglőtt, az urat pedig letartóztatták, mert fizetni nem akar. — A házigazda elment, megnézni: ki az az úr? Hát a hosszufalusi serfőző. Beszéli, hogy amint ő is elindult hazafelé, valami juhászok megátámadták, s hogy benne kárt ne tegyenek és elijessze őket, kettőt lőtt. Nem gondolta, hogy közelben a hegyoldalban fekszenek a juhosok s véletlenül 7 drbot meglőtt. Az árukat is megfizette volna, de annyi pénz nála nem volt, a pakulárok pedig nem ismerték s így nem bíztak benne.

A házigazda kezességére szabadon bocsátották s amint utólag értesültem, az a két lövés 168 Koronájába került.

Másnap már megjött a kedve az Öregnek is. Kérkedve mondja nekem:

— Ugy-e, ügyesen elzavartam a sok vadászt?

Én szájtátva bámultam: mi összefüggés lehet az Öreg és a távozási ok között? — Titoktartás ígérese mellett beszélte el nekem s azt hiszem, ma már nem köveek el indiszkréciót, ha tovább adom.

Előadása szerint, ahogy a haragos fe-

lek lefeküdtek, ő is tőlük nem messze lefeküdt. Midőn már a tűz is leszakadt s világosságot már nem terjesztett, ő a szomszédja feje fölött átnyult s az egyik veszekedő fél haját erősen megtépásztta. Ez ijedtében s fájdalomában álmából felriadva, azt hitte, hogy valamelyik közvetlen szomszédja ráncigálta meg oly érzékenyen a haját. Se szó, se beszéd — úgy a jobbfelől szomszédjának, mint a balfelőlnek is egy-egy jó pofot vága. Amig itt a pofozkodás kezdetét vette volna, az Öreg a másik oldalon csinálta meg az elmondott stiklit. Természetesen ott is verekedés lett az eredmény. Az Öreg pedig szép csendesen a vihar elől besomfordált a szobába, azt pedig senki sem gondolta, hogy ő a ludas a verekedés előidézésében.

Igy az általános felfordulás után a vadászok jórésze nagy káromkodások között otthagya a társaságot.

* * *

Égyedül a süketfajd-vadászatért nem hevült. Ennek egyetlen érdekességét csak abban találta, hogy olyan zordon, havas, hideg időben künn kell hálani, amit csak vérbeli vadászok mernek megkísérteni. De állítása szerint unalmas az egész napi tétlen ülés a

fajdvadászaton; ezért nem is igen vett részt az ilyenekben.

Ellenben a zergevadászatot — habár a tényleges vadászat ott is nagyon rövid tartamu — szerette az Öreg. Ebben élményeit mindig kedves visszaemlékezések között beszélte el, s mi — mint akik olyanon részt nem vettünk — örömmel és élvezettel hallgattuk azokat.

Élbeszélése szerint a fogarasi havason vett részt zergevadászaton.

Korán hajnalban elmentek addig, míg csak mehettek, az erdőn fel egy völgyön; onnan pedig gyalogosan fel mindaddig, míg az oláhországi határon a víz-választóvonalat elérték.

Odafent már nincs fa, csak egy-egy törpe boróka s holmi szállingó fűféle képviseli az összes növényzetet.

Mindenfelé óriási sziklák, rémitő mélységek és szakadékok képezik a határt, úgy hogy azokat ember vagy állat — habár vad állat is — megjárni képtelen. A zergékre is lehetetlenség ott a menekülés. Rájok nézve egyedüli menekülési út a völgyek feje, mit a vadászok kapunak neveznek. Csak itt menekülhet át a megzavart zerge az oláhországi

poraság megszüntethető; s az újságok nemcsak a politikai újdonságok, nemcsak a világban történő szenzációkkal ismertetik meg olvasóközönségüket, hanem azokkal a szerreklis, a melyeknek segítségével a túlbő gyermekáldásnak utja szeghető.

S a nép, mely verejtékes küzdelemmel robotol a munka nehéz igája alatt, — tanul az újságokból. Olvassa bennük, hogy a nagy nemzetek mind azzal a fenyegető rémmel küzdenek, hogy előbb-utóbb a halálozási szám aránya nagyobb lesz a születési szám arányánál és a népmozgalmi statisztikákból kimutatott eredmények mind arra tanítják, hogy gazdagság, jólét, hatalom csak azokban az országokban fejlődhetik, hol a szerzett vagyon nem oszlik sok részre, hol a család egy, de legfeljebb két utóddal rendelkezik. Franciaország, Belgium, Hollandia, Angolország, mind élénk példái e tanoknak s így ne csudáljuk, ha a félművelt nép e tanoktól félrevezetve ott kezdi a boldogulás útját, ahol a nagy és gazdag nemzetek már végeznek — a családszaporítás korlátozásánál.

A magyar nemzet még nem tart ott. Országá még mindig sajnos konglomerátumát képezi a különféle nemzetiségeknek, kik az idők hosszú során keresztül sem asszimilálódtak a magyarral, sőt nem egy sajnálatos jelét adták s magyar faj iránti ellenséges érületüknek.

Nékünk tehát első s legszentebb feladatunk, ha hazánkban a magyar faj supremáciáját megőrizni akarjuk, hogy a magyarság számban is tulsúlyban legyen. A statisztika azonban szomorúan reácafol e szent kötelességre, mert azt mutatja, hogy a multban szapora magyar, ime hátra marad a nemzetiségeknél s így idők multával, ha e sajnálatos arány megmaradna, a magyar kisebbségbe kerülne a nemzetiségeknél s hova tovább háttérbe szorulna nemzet s államfenntartó szerepében is.

Félre tehát a tévtanokkal s vegyük elő jobbik eszünket. Ha a létért való küzdelem az utóbbi időkben nehezebbre is fordult, gondoljuk meg azt, hogy a hazaszeretet néha áldozatokat is követel. A kivándorlás amugy is megtizedeli a munkabíró magyar karokat, ne járuljunk ehhez azzal is, hogy megszo-

ritsuk a család keretét s a matematikának juttassunk szerepet ott, hol a természet a mindenható s parancsoló úr.

Ha sok jó magyar fia lesz a hazának, akkor talán a magyaroknak is szebb jövődó int a jövőben, de ha pusztulunk veszünk, mint a hogy a költő azt megjósolta, akkor nincsen tovább létjogosultságunk, nincs mit várunk s remélünk a jövőtől.

F. E.

H I R E K.

— **A királyról.** A király a magyar válság ideiglenes elintézése után egy-két nap mulva egész udvartartásával Ischlbe utazik nyári tartózkodásra, ahol szeptember 10-éig marad. Ezen idő alatt politikával egyáltalában nem foglalkozik. Szeptember 12-én ő Felső Morvaországba utazik a nagy hadgyakorlatra, amelynek befejezése után Bécsben találkozik Vilmos császárral.

— **A trónörökös átutazása Brassón.** Ferencz Ferdinánd trónörökös és neje utban Sinajába folyó hó 10-én, szombaton délután fél 2 órakor különvonaton érkezik Brassóba, ahonnan 2 pernyi időzés után tovább utazik Románia felé.

— **Szterényi Brassóban.** Amint megbízható forrásból értesülünk, Szterényi József v. b. t. t. államtitkár, brassói országgyűlési képviselő, július közepén Brassóba érkezik és választói előtt beszámoló beszédet tart. Az államtitkár beszámolójának kétszeres fontosságát kölcsönöz a bizonytalan, s ma még csak kialakuló félben lévő politikai helyzet, amelybe Szterényi beszámolója érdekes bevilágítást fog nyújtani.

— **Székely iparos tanoncok felvétele.** A székely fiuk rendes ipari elhelyezése az idén a következő helyeken és sorrendben fog megejtetni: Július 10-én Marosvásárhelyt a vármegyeházán. Jul. 11-én Szászrégenben az alsórégeni járás főszolgabírósnál. Jul. 12-én Nyárádszeredában a főszolgabírósnál. Július 14-én Baróton a község-házánál. Jul. 16-án Kézdivásárhelyt a főszolgabírósnál. Jul. 17-én Kovásznán a főszolgabíró-

ságnál. Jul. 18-án Sepsiszentgyörgyön a vármegyeházánál. Jul. 20-án Csíkszeredában a vármegyeházánál. Jul. 21-én Gyergyószentmiklóson a főszolgabírósnál. Jul. 23-án Székelykeresztúron a főszolgabírósnál. Jul. 24-én Székelyudvarhelyt a vármegyeházán. Jul. 25-én Parajdon a község-házánál. A felvétel mindenütt délelőtt 9 órakor kezdődik. Előzetes folyamodás nélkül is a fiuk szülőikkel megjelenhetnek és élőszóval kérhetik az elhelyezést. Csupán az iskolai bizonyítványt kell bemutatniok.

— **Egy erdélyi város cimere.** A hivatalos lap keddi száma a következő királyi kéziratot közli: „Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy Kézdivásárhely rendezett tanácsu város régi cimerét kibővíthesse, illetőleg, hogy a tervezetben nekem bemutatott cimert használhassa. Kelt Bécsben, 1909. évi június 18-án Ferencz József s. k. Zichy Aladár gr. s. k.

— **A főispánok maradnak.** A főispánok, akik a kormányval együtt lemondottak, valamennyien megtartják állásaikat. Lemondásaikat a napokban már vissza is vonják.

— **A vasutasok és a szociálista párt-szervezet.** Tudvalevőleg a kereskedelmi kormány a szolgálati szabályzat alapján a szociálista párt-szervezetet olyan egyesületnek nyilvánította, amelybe a vasuti alkalmazottak tagul nem léphetnek be. A budapesti esküdt-szék azonban a Népszavának e rendelet elleni engedetlenségre izgató cikkiróját felmentette. Ezt a szociálisták úgy fogják fel, mintha a kereskedelmi kormánynak törvényes hatáskörében kiadott rendeletét a bíróság törvénytelennek, érvénytelennek nyilvánította volna s röpiratokkal s falragaszokkal hívták fel a vasutasokat a szociálista párthoz való csatlakozásra. A hivatal-főnökségek, nevezetesen a műhelyfőnökségek most figyelmeztetik a munkásokat az ismeretes igazgatósági rendeletre, amelyet hatályától az esküdt-széki verdict nem fosztott meg. E rendelet ellen vétés a szolgálatból való azonnali elbocsátást vonja maga után.

— **Aratók vérengzése.** Székelyhid mellett Nagykágya és Koly község határában terül el özvegy gróf Pongrácz Vilmosné

részre, — minden más menekülési út ki van zárva, egyszerűen lehetetlen.

A vadászok ezeket a kapukat állják el s várják türelemmel a vadat. A hátrahagyott 3—4 hajtónak ki van adva az utasítás, hogy délután 1 órakor kezdődjék a hajtas, — ami csupán abból áll, hogy egyik a völgyön halad fölfelé, a mások külön külön gerinceken, ahol egyet-kettőt lőnek s azzal vége is van a hajtasnak.

A zerge nagyon félénk állat lévén, a lövésre eszeveszetten menekül.

Rendesen többen vannak összel ezek is egy csapatban. Elöl szalad a vezér „czáp”. Rohannak sziklákon, 2—3 öles szakadékokon át, míg mintegy vezényszóra egyszer csak megáll elöl a bak s erre meg az egész csapat. Pár pillanatig mozdulatlanul állnak, aztán a vezér — jobblábát feltartva — egy éles füttyszerű hangot hallat, hosszan elnyujtva, s kezdődik tovább a rohanás.

Ez megismétlődik kétszer-háromszor, a mig felérnek a kapuhoz, hol már lövésre készen várja őket a vadász.

A zergét rendszeren golyós fegyverrel lövik, hogy biztos legyen az eredmény s így jól kell kezelni a fegyvert, hogy a szélvész

sebességű rohanásban találni lehessen. A lövést ismételni vajmi ritkán lehet.

Az Öreg itt is remekelt az ő madzaggal összekötözött elültöltő fegyverével, mert zergét lőtt, — míg akárhány vadásztársa a drága golyós fegyverekkel hibázta el azt.

Végtelenül veszélyes és fáradságos a zergevadászat, de mindezekért bővön kárpótolja a vadászt amaz élvezet, mit a zergék rohanásának szép látványa nyújt, mert a jó szemű vadász már nagy távolságból látja a rohanó csapatot.

* * *

Minden felvilágosultsága mellett is, az Öreg babonás volt. A szemmel igézetben feltétlenül hitt.

Ha csak egyetlenegyszer is eredménytelenül járt vadászni, rögtön mondotta, hogy megigézték a fegyverét, vizet kell hogy vettessen neki.

A „vizvetés” szakszerűen történt. Lopott vagy lopatott egy fa boronáló boronaszegget, abból szemet égetett és bizonyos hókusz-pókuszok között a felesége dobta be a pohár vízbe a szemetet, s ha a szén a víz színén maradt (ami természetes is, mert a szén fajsúlya könnyebb, mint a vízé), ekkor

biztosan megigézték a fegyvert s azért nem volt szerencséje. Ezzel a vízzel megmosogatta a fegyvert, amivel aztán — hite szerint — a „bűbajt” elűzte.

A kigyótól nem félt, de iszonyodott; azzal már a világból is ki lehetett volna kergetni. Sajátságos, hogy a kigyó közelétét előre megérezte s ekkor már szaladott a helytől, amennyire csak lehetett. Képes volt egész árkokat megkerülni, csak hogy a kigyóval ne találkozzék. Állítása szerint fokhagyma-szaga árulja el a kigyót s ezt ő már 20—30 méterről megérezte. Ezen állítása valódiságáról sokszor meggyőződtem, mert amikor ő figyelmeztetett, feltétlen ott is volt a kigyó.

* * *

Most, hogy itthagytam, vége a szokásos ünnepi özpecsenyének is. Amíg élt, minden ünnep szombatján elmentünk vadászni, hogy az ünnepi sült meglegyen. Halála után ez ismeretlen fogalom.

De ki volna képes hosszas, változatokban és eseményekben gazdag életének csak főbb mozzanatait is papírra tenni és megörökíteni? . . . Amint én nem, úgy azt hiszem, más sem. Különösen ezért, de másfelől meg azért is, mert az igen tisztelt olvasóközönség

birtoka. A falubeli munkások csak drágán akartak aratni, mire a grófné idegenből hozatott oláh munkásokat. Vasárnap negyvenen meg is érkeztek. A nagykágyaiak elhatározták, hogy megakadályozzák a munkát. Csoportokba verődtek. Amikor Ternyei János, a Pongrácz-uradalom gazdatisztje arra hajtattott, Barna György kolyi munkás megragadta a kantárszárát, s rákiáltott Terneyre: — Kergesd el az oláhokat, mert különben téged is felkoncolunk. Terney csak nagynehezen tudott elhajtani. Barna György azután a korcsmában üldögélő oláh munkásokat kereste fel, és szitkozódásban tört ki, végül is azonban az oláhok fenyegető öklei elől elfutott. Összekiabálta az egész falut. Az eikeseredett, szerződés nélkül maradt munkások késsel, baltával, doronggal rohantak az oláhok ellen, akik fegyvertelenek voltak. Borzalmas tusakodás támadt. Tíz oláh a földre rogyott, a többi futva elmenekült. Az elesett oláhok a harcban csúnyán megcsontultak; kinek az orra, füle hiányzik; kinek a szemét ütötték ki; mindnyájan tele vannak sebekkel. A sérüléseik halálosak. A vérengzésről távirat ment a székelyhídi fősolgabírószághoz, a honnan orvosok mentek ki a fellázadt munkások áldozataihoz. A nyomozást is megindították. Miskolczy alispán elrendelte, hogy a kiküldött csendőrök maradjanak ott.

— **Munkás sors.** Kézdivásárhelyen mult szombaton délelőtt az ottani vasuti állomás egyik rakodóvágányán két kocsi táviróoszlopokat raktak fel. Egy táviróoszlop lezuhant és Fülöp István munkást úgy mellbeütötte, hogy azonnal szörnyethalt. Az orvosok belső elvérzést konstataáltak rajta. A vizsgálatot megindították.

— **Egy helyes rendelet.** Kossuth Ferenc újabban egy rendeletet adott ki, amelyben elrendeli, hogy posta-restante leveleket tizenhat éven aluli egyéneknek kiadni nem szabad, ha csak nincsenek szülői kíséretében.

— **Árviz Kolozsmegyében.** Kolozsvárról írják: A nádasmenti járásban fekvő Egeres, Gorbó, Oláhtelke és Jegenye községekben hirtelen keletkezett felhőszakadás folytán ha-

türelmét hosszas előadásommal nagy próbára tettem — befejezem közleményemet azzal, hogy nem mélyebb a fájdalom, nem nagyobb a veszteség övéi részéről, mint itthagytam vadász társaié. Hisz vele „lehullott nekünk is fejünk koronája”, odalett ékességünk. Nincs ki vezessen vadászatainkon, nincs ki oktassa a fiatalabb nemzedéket, nincs ki felvidítsa jó kedélyével és humorával a mi vadász-vacsoráinkat.

Emléke él szívünkben s élni fog a köztudatban, míg Erdővidéken vadász lesz.

Legyen emléke áldott s könnyű a hantporai fölött! . . .

(VÉGE)

GONDOLATOK.

A férfi lehet tisztességes félig-meddig is, a félig-meddig tisztességes asszony azonban a félvilágiak sorába tartozik.

Persze, jó volna volna olyan sudár fának lenni, amely biztosítva lenne a mennykőcsapás ellen! Ez a csalán strébersége.

Ha a szegény ember tudná, mily kevés boldogságot szerez a Krózusoknak a pénz, — mindjárt megelégedettebbé válna.

talmas árviz pusztított vasárnap délután. A Nádaspaták kicsapott medréből és tönkretette a közeli vetéseket, a lekaszált szénát pedig magával ragadta. Oláhnádas községben ugyanis minden házba behatolt a hirtelen megnövekedett patak vize. Egeresen csak a mélyebben fekvő házak lakóit kergette ki az árviz, amely a vasuti forgalomban is akadályokat okozott, Gorbó és Oláhtelke között ugyanis több helyen elmosta a viz a töltést a sínek alól. A vonatközlekedés ezen a vonalon tegnap délig szünetelt. Vasárnap este csak Gorbóig jutott el a Nagyvárad felől érkező vonat, míg a Kolozsvár felől közlekedő kénytelen volt visszazállítani az utasokat. A ma reggel, Kolozsvárról Nagyvárad felé induló vonat is csak Sárdig juthatott el. Az árviz-okoza kár természetesen igen nagy.

— **Uj tanfelügyelő.** A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy a közoktatásügyi miniszter Kuliszky Ernő udvarhelymegyei tanfelügyelőt Baranya vármegyébe eddigi minőségében áthelyezte; Rhédei János bereg-vármegyei segédtanfelügyelőt pedig Udvarhely vármegyébe eddigi minőségében áthelyezte s az udvarhelymegyei tankerület ideiglenes vezetésével bizta meg.

— **Meghalt vesztegben.** Gyergyószentmiklósról írják, hogy Köllő Vencel 19 éves kocsislegény, a napokban néhány társával a csordáshoz indult, de utközben hirtelen megbetegedett. Hazaszállították és Nagy Lajos dr. orvos megállapította, hogy a veszteg tünetei mutatkoznak rajta, ami beigazolást nyert, mert a szerencsétlen ember rövid idő múlva iszonyu kínok között meghalt. Köllőt a tél folyamán megmarta egy veszett kutya, fel is szállították a fővárosban lévő Pasteur-intézetbe, ahol két hétig gyógykezelték és azután hazabocsátották. Valószínű, hogy a szerencsétlen embert később vitték fel Budapestre gyógykezelés végett és ez okozta vesztét.

— **Hidavatás Tordán.** Az Aranyos folyó fölötti új vashidat mult szombaton délután a kereskedelmi miniszter megbízásából Buday Béla műszaki tanácsos adta át nagy ünnepség keretében a forgalomnak. Elsőnek Józsa Pál műszaki tanácsos beszélt. A város nevében dr. Szenkovits Aurél tisztügyész tartotta az ünnepi beszédet, melyben köszönetet mondott a keresk. miniszternek, a vármegye főispánjának, Bethlen Bálint grófnak és Vertán Endre dr. orszgy. képviselőnek, akiknek érdeme, hogy a vashid létrejött. Lelkesen ünnepeletek Retezár Gerő főmérnököt, aki az építés művezetését oly nagy szakértelemmel és ügybuzgósággal végezte, hogy városának még 20.000 K-t megtakarított a hid építésére megszavazott összegből. Az ünnepség után a vidádó nagytermében a város közvacsorát adott az ünnepeletek tiszteletére.

— **Kártyázás az oroszánok között.** Sátorajauhelyről írják, hogy mult szombat este a napok óta itt tartózkodó Kocka-féle állatseregletben Kocka állatszelidítő felhívta a közönséget, ki hajlandó két oroszán társaságában, melyek a kibic szerepét játszzák, pár parti alsóst eljátszani s egy üveg jó bort meginni. Nagysokára jelentkezett egy dohánygyári asztalos és egy cipészlegény. A pár percig tartó kártyázás a közönség általános derültsége között ment végbe. Az oroszánok igen szépen viselkedtek. Az asztalos bátorságát tapssal dicsérte, míg a cipészlegény szemmelátható félelmén mulatott a közönség.

Legujabb.

A válság vége.

A hetekig tartó válság most véget ért, a mennyiben a király újra kinevezte a Wekerle-kabinetet.

Wekerle Sándor ma délben volt külön kihallgatáson a királynál, aki mindenben hozzájárult Wekerle előterjesztéseihez.

A kormány új kinevezéséről Wekerle nyomban értesítette Justh Gyulát és kérte, hogy intézkedjék a képviselőház összehívása tárgyában.

Justh Gyula telefonon intézkedett hogy a képviselőházat szombaton délelőtt 10 órára hívják össze, ez alkalommal mutatkozik be az új kormány a képviselőháznak.

Ugyancsak szombaton mutatkozik be a kabinet a főrendiházban is.

Az ujonnan kinevezett Wekerle kormány tagjai tekintve hogy erre már volt precedens, nem mondanak le mandátumaikról és új esküt sem tesznek.

A Hawerda-ügy.

Szabadkáról jelentik, hogy a Hawerda-ügyben ma szenzációs fordulat állt be.

A gyilkossággal vádolt Jánosi Aladár ma kijelentette az ügyész előtt, hogy őt csúnyán becsapták és nem hajlandó tovább a gyilkos szerepét játszani.

Jánosi azt erősíti, hogy nem ő a gyilkos és csak bizonyos körülmények közrejátszása folytán vállalta magára a gyilkosságot, de most, mivel látja, hogy őt galádul megcsalták, bevallja, hogy nem ő gyilkolta meg Hawerda Boldizsárnét. Ő tudja, ki a gyilkos, de nem mondja meg; nyomozzák ki, ha tudják, de nem holmi hamisított szerelmes levelekkel.

Felelős szerkesztő: Hoffmann Géza.

Laptulajdonos:

Az Erdővidéki Hírlap szerkesztő-bizottsága.

KAPHATÓK jutányos árak és feltételek mellett — részletfizetésre is — elsőrangú gyártmányu minden fajta varrógépek, kerékpárok, fa- és vasbutórok, képek, tükrök, inga és zsebórák aranynemű szalon-gárnitúrák, divánok, matracok, fali- és futószőnyegek, paplanok, mindenfajta vásznak, köntöskelmék kész férfi- és fiuruhák, esetleg, mérték után is készítenek. Nagy választék nemzeti zászlóknban.

Szóllósy Zs.

Brassó, Kapu-utca 69.

Ügynökök megfelelő fizetés mellett felvétetnek.

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!

Magyar ásványvizforgalmi és kiviteli részvénytársaság
Budapest, V. Balthory-utca 5. szám**Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.****Borszéki Boldizár**, idült gyo-**Borszéki-főkut**, ásvizek királya,**Borszéki Kossuth**, vérszegény-**Bodoki Matild**, alkális savanyu-**Baross**, vesebaj ellen**Borhegyi**, hughyhajtó**Boholtí**, üdítő víz**Előpataki**, sárgaság ellen**Felsőrákosi Mária**, légsőhurut**Hargitaligeti**, üdítő ital**Horgász**, étvágygerjesztő**Kászón-főkut (Salutaris)** és jó**Répati**, égvényes ásványviz**Székely-Selters**, idült gyo-

morhaj ellen

Sztojkal, cukorbetegség

ellen

Kérdezze meg az orvosát

és megtudja, hogy a

természetes ásványviz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlít

ható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

Hirdetmény.

A néhai Hild Gyula örökösei tulajdonát képező s a baróti 5-ik és 574-ik számú telekjegyzőkönyvben foglalt 66 katasztrális hold és 326 négyszögöl területnyi ingatlanok eladatnak. Ez ingatlanokhoz három erdőjog is tartozik.

A vételi ajánlatok, akár az egész birtokra, akár annak egyes részeire 1909. évi augusztus hó 1-ig bezárólag Dr. Simon Elemér budapesti ügyvéd (VI., Andrassy-ut 23), mint a család megbízottja címére küldendő s a legkedvezőbb ajánlat a kiskoru tulajdonos-társak felett illetékes Budapest székesfővárosi árvaszéknek lesz jóváhagyás végett bemutatva.

Az ugyancsak fenti örökösök tulajdonát képező és a baróti 5. számú telekjegyzőkönyvben 1891. helyrajzi számú kb. 1200 négyszögöl kiterjedésű ingatlan ugyanily módon szintén eladó.

A legkedvezőbb ajánlattevővel — az árvaszék jóváhagyása után a szerződés megkötése iránti tárgyalások azonnal meg fognak indulni; a többiek pedig ajánlatuk el nem fogadásáról értesítve lesznek.

Az Erdővidéki Bányaegetlet Köpecen

vasöntödéje részére

ÓCSKA VASRA

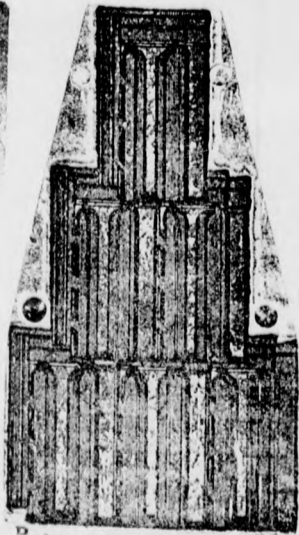
ajánlatokat kér.

GRAMOFONOK-- MIG A KÉSZLET TART --
MINDEN ELFOGADHATÓ ÁRBAN**KIÁRUSITTATNAK,**

A RAKTÁRON LEVŐ ÖSSZES NAGY

LEMEZEKDARABONKÉNT 3 KORONÁÉRT
----- ELADATNAK A -----**BRASSÓI LAPOK** KÖNYVKERES-
- KEDÉSÉBEN -

-- BRASSÓ, KAPU-UTCA 64. --

Bohn kikindai eserepe.

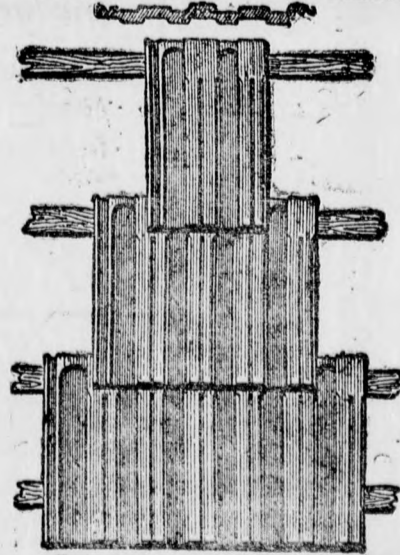
Saját érdekében**csak BOHN-féle**

nagykikindai és zombolyai cserepet fogadjon el és utasítson vissza más silány minőségű cserepet, mert

csak a BOHN-féle

cserep jutányos, szép és szakszerű fedőanyag.

Tessék mintát és árjegyzéket kérni.

BOHN-CSERÉPGYÁR Zsombolya.

Bohn zombolyai eserepe.

ELŐPATAK

gyógyfürdő

kiváló jó eredménnyel használható a gyomor-, vese-, hólyag- és méh hurutos bántalmainál, máj- és lépajoknál, köszvény és csuznál, altesti pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fejlődő betegségeknek.

A nagyhirű előpataki gyógyvizek orvosi javaslat szerinti ivása, összekötve a megfelelő és itt feltalálható kiegészítő gyógyeszközökkel (meleg hidegfürdők, vizgyógyintézeti kezelés, massage, svédorna, diätikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat fel.

Fürdő-idény: május 15-től szeptember 15-ig.

Vasuti állomás Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állandó olcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos. Az elő- és utóidényben (május 15-től június 15-ig és aug. 20-tól szeptember 15-ig a gyógy- és zenedíjnak fele fizetendő, lakások 50 százalékkal és ellátás is sokkal olcsóbb.

Az előpataki ásványvíz, mely a szénsavdus, égvényes vasas vizek között első helyet foglal el, mint gyógyeszköz háznál is használható és üdítő, kellemes ital, tisztán vagy borral vegyítve nagy kedveltségnek örvend. Itthon és a külföldön egymillió palacknál több kerül forgalomba.

Szétküldési hely: Előpatak, de kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben.

Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság.

Mindennemű **BUTOR** előnyös feltételek mellett kapható

Fogolyán Endre

ujonnan kibővített butorraktárában

== **Sepsiszentgyörgyön.** ==

Teljes menyasszonyi kelengyék, vásznak, ágyterítők, függönyök és matrácok.

Zongorák és varrógépek részletfizetésre is!

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém BARÓT és vidéke vásárló közönségét tisztelettel értesíteni, hogy a baróti piacon 6 év óta fennálló

NŐI- ÉS FÉRFI

DIVATÁRU RAKTÁROMAT

más vállalat miatt kiárusítom.

Ennélfogva az összes raktáron levő női-, férfi divat és temetkezési cikkeket a mai naptól kezdve

mélyen leszállított árak mellett árusítom el.

Amidőn bátor vagyok az igen tisztelt vásárló közönséget erről értesíteni, egyuttal kérem ezen alkalmat a szükséglet fedezésére felhasználni.

Tisztelettel

DOLCSIG JÁNOS.